

بسمه تعالیٰ

رضایت نامه و برائت نامه

دکتر سعید افضلی

دانشیار پزشکی قانونی و مسمومینتها

دانشگاه علوم پزشکی همدان

هر فرد عاقل و بالغی حق دارد در مورد درمان یا روش درمانی که برایش توصیه شده یا ضرورت دارد تصمیم بگیرد. او باید از چگونگی درمان خود آگاه باشد و بدون کسب رضایت او انجام چنین عملی ضرب و جرح و جرم محسوب می شود.

به عنوان یک قاعده کلی معالجه و درمان بدون رضایت بیمار به جز در موارد اضطراری امری غیر قانونی است. برخلاف گذشته که پزشکان اعتقاد داشتند چون درمان به سود بیمار است می توان وی را به انجام آن مجبور کرد.

بیمار نه تنها حق دارد که در مورد مشاهده و معاینه و لمس بدنش رضایت بدهد ، بلکه باید به وی حق داد که از روی علم و آگاهی نسبت به اینکه چند روش درمانی برای بیماری وی وجود دارد ، آن را که مناسب تر می داند انتخاب نماید و این اساس رضایت آگاهانه است .

انواع رضاپت :

1- رضاپت ضمنی (تلویحی)

2- رضاپت بیانی (صریح)

رضاپت کتبی

رضاپت شفاهی

انواع رضایت:

1- رضایت ضمنی (تلویحی): در این حالت بیمار تلویح‌آ و بطور شفاهی به پزشک خود اجازه معاينه و درمان را میدهد.

نمونه روزمره آن مراجعه بیماران به پزشکان در مطب‌ها و درمانگاه‌ها و مراکز درمانی میباشد.

2- رضایت بیانی (صریح): در این نوع رضایت که بصورت کتبی اخذ میگردد بیمار به پزشک خود اجازه میدهد در مورد اعمال الکتیو (جراحی، بیهوشی و...) اقدام مناسب را انجام دهد.

ماده 59 قانون مجازات اسلامی: اعمال زیر جرم محسوب نمیشود:

"بند دوم- هر نوع عمل جراحی یا طبی مشروع که با رضایت شخص یا اولیاء یا سرپرستان یا نمایندگان قانونی آنها ورعایت موازین فنی و علمی و نظمات دولتی انجام شود، در موارد فوری اخذ رضایت ضروری نخواهد بود"

گرفتن رضایت بیمار صرفاً شرط انجام فعل طبیب در معالجه و درمان است و به دلیل آنکه بیمار متوجه نتیجه و پیامدهای اعمال و اقدامات پزشکی نمی‌باشد مانع تحقق مسئولیت طبیب نسبت به نتایج و عوارض نامطلوب درمان یا عمل جراحی نیست.

مسئولیت جزایی پزشک با وجود رضایت بیمار کاملاً از بین نمی‌رود. به عبارت دیگر رضایت بیمار شرط لازم اما نه کافی برای تبرئه پزشک است.

ماده 319 قانون مجازات اسلامی:

هر گاه طبیبی گرچه حاذق و متخصص باشد در معالجه هایی که شخصاً انجام می دهد یا دستور آن را صادر می کند هر چند با اذن مریض یا ولی او باشد باعث تلف جان یا نقص عضو یا خسارت مالی شود ضامن است.

اگر طبیب در جریان معالجه بیمار سبب اتلاف یا خسارتی گردد ضامن بوده و محاکوم به پرداخت دیه است . به منظور رفع مسئولیت طبیب و سقوط ضمان وی تمهیداتی اندیشیده شده که برایت گرفتن قبل از معالجه از جمله آنها است. منظور از ضمان ،ضمان مالی و مدنی است .

برایت یکی از مصدقاق های شرط عدم مسئولیت(مدنی) است و تازمانی نافذ خواهد بود که:

- پزشک در انجام اعمال خود مرتکب قصور نشده باشد.
- (رعایت موازین فنی و علمی و نظمات دولتی)
- عمل جراحی یا طبی مشروع باشد.
- رضایت بیمار نیز اخذ شده باشد.

در صورت عدم اخذ برایت نتیجه نامطلوب درمان به عهده پزشک است مگر آنکه او اثبات کند به فعل او ارتباط ندارد.

اما در صورت اخذ برایت، موارد قانونی انتساب نتیجه درمان پزشک از اثر می‌افتد و در اینجا بیمار است که باید اثبات کند نتایج نامطلوب ناشی از قصورات پزشک بوده است.

ماده 60 قانون مجازات اسلامی:

چنانچه طبیب قبل از شروع درمان یا اعمال جراحی از مریض یا ولی او برایت حاصل نموده باشد ضامن خسارت جانی، مالی یا نقص عضو نیست و در موارد فوری که اجازه گرفتن ممکن نیست طبیب ضامن نمیباشد.

ماده 322 قانون مجازات اسلامی:

هر گاه طبیب یا بیطار و مانند آن قبل از شروع به درمان از مریض یا ولی او، یا از صاحب حیوان برایت حاصل نماید عهده دار خسارت پدید آمده نخواهد بود.

بهترین شیوه جمع مواد قانونی مربوط به رضایت و برائت این است که بگوئیم در صورت رعایت موازین علمی و فنی و نظمات دولتی ، در صورت اخذ رضایت از بیمار اعمال پزشکی جرم محسوب نمی شود ، فلذا مسئولیت کیفری پزشک منتفی خواهد بود و در صورت اخذ برائت قبل از عمل ، مسئولیت مدنی وی نیز ساقط خواهد شد .

برای اخذ رضایت و برائت چه اطلاعاتی به بیمار داده شود (به زبان ساده و قابل فهم) :

- تشخیص نوع بیماری
- چگونگی اقدام به عمل(طبی - جراحی و...)
- علت اقدام به عمل(منافع و خطرات آن)
- درمانهای جایگزین
- عوارض شایع

و ضایعات نگهده

تمامی رضایت نامه ها باید دارای امضاء بالاتر انکشافت شخص بیمار باشد
 درصورتیکه بیماره سن قانونی نرسیده یا دچار اختلالات ذهنی و روانی باشد رضایت نامه باید
 توسط طولی یا سیرست قانونی وی تکمیل گردد

و جوازه مسالجه و عمل جراحی

امضاء	شاهد (۱)	بیمار	وای بیمار	ایتحاذب
		هر نوع مسالجه و درصورت لزوم عمل جراحی	اجازه من دهم بیزشک یا بیزشکان مرکز آموزشی درمانی فرشچیان	ویا انتقال خون که صلاح بدانند در مورد

به موارد اجرا گذارت و بدینوسیله برایت بیزشک یا بیزشکان این بیمارستان را لکلیه اقدامات فوق که در مورد انجام من دهدند اعلام می دارم.

بیمار ایتحاذب

تاریخ

شاهد (۲)

و جوازه قطع عضو

امضاء	شاهد (۱)	بیمار	وای بیمار	ایتحاذب
		ساقیت	ساقیت	ساقیت

اجازه من دهم بیزشک یا بیزشکان بیمارستان «نام عضو»
 قطع نمایند و بدینوسیله برایت بیزشک یا بیزشکان این بیمارستان را لکلیه اقدامات فوق که در مورد انجام من دهدند اعلام می دارم.

تاریخ

شاهد (۲)

و جوازه توانیس یا میل شخصی

امضاء	شاهد (۱)	بیمار	وای بیمار	ایتحاذب
		با میل شخصی خود بروخلاف سلاحدید و توسيه بیزشکان مسحوب بیمارستان	با میل شخصی خود بروخلاف سلاحدید و توسيه بیزشکان مسحوب بیمارستان	این مرکز را ترک

می کنم و اعلام می دارم که هیچ یک از مستولین بیمارستان را مسئول عوایق و خطراتی که از این عمل ناشی می شود نمی داشم.

امضاء بیکی از بستگان درجه اول بیمار

شاهد (۲)

درصورتیکه بیمار قادر به امضاء نباشد

تاریخ

استفاده از اطلاعات پژوهشی

امضاء	شاهد (۱)	بیمار	د رامور آموزشی «تحقیقاتی	ایتحاذب
		د رامور آموزشی «تحقیقاتی	درمانی و حقوقی توسط بیمارستان مرکز آموزشی درمانی فرشچیان اعلام می دارم	درمانی و حقوقی توسط بیمارستان مرکز آموزشی درمانی فرشچیان اعلام می دارم

امضاء بیمار یا ولی بیمار

تاریخ

جمعیت کل حوزه ها :

سهم بیمه :

سهم بیمار :

تخلف :

پرداخت شده توسط سایر سازمانها

پرداخت شده توسط بیمار :

نام و امضاء مستول امور مالی بیمارستان

تاریخ :

هزینه اقامات :

هزینه دارو و لوازم پژوهشی :

هزینه جراحی :

هزینه بیمهوشی :

هزینه خدمات طبی درمانی :

هزینه خدمات تشخیص :

سایر هزینه ها :

((رضایت نامه و برائت نامه))

در راستای اجرای مواد ۳۲۲ ، ۶۰ و بند ۲ ماده ۵۹ قانون مجازات اسلامی و با عنایت به ضرورت اخذ برائت و رضایت از بیماران قبل از درمان این رضایت و براء نامه در شرایط صحبت عقل ، قصد ، اختیار و اهلیت کامل توسط آقای / خانم فرزند متولد ساکن بمنظور انجام هر گونه عملیات درمانی ، جراحی و اقدام مورد نیاز و با تفہیم شرایط کامل بیماری و وضعیت و خطرات احتمالی آن و بصورت منجز به پزشک آقای / خانم ایداع گردید تا ایشان بتواند هر نوع اقدام درمانی لازم را مبادرتاً و یا مشارکتبا پزشکان دیگر بعمل آورد و با امضاء این مرقومه اشخاص موضوع برائت و رضایت نامه ضامن خسارت جانی یا مالی یا نقص عضو مشارالیه نخواهند بود و وفق قاعدة فقهی المولمنون عند الشروط لهم تبریز پزشک از مسئولیت را بصورت تام تجویز و شرط نمود .

ضمانت پزشک در صورت ضرورت و درخصوص موضوعات مستحدثه جدید بر اساس قاعدة فقهی الضرورات تبیح المحظورات اختیار دارد بدون اینکه نیاز به اخذ برائت و یارضایت جدید باشد هو گونه اقدام ضروری مورد نیاز را بالمسایره و یا بالمشارکت و یا با تفویض به پزشکان دیگر انجام دهد .

امضاء بیمار

امضاء بیمار

رضایت نامه و برائت نامه

در راستای اجرای مواد 59، 60 ، 319 و 322 قانون مجازات اسلامی و با عنایت به ضرورت اخذ رضایت و
برائت از بیماران قبل از درمان:

(اینجانب(بیمار / ولی یا قیم بیمار.....
فرزند شماره شناسنامه (کد ملی صادره از
به آدرستلفن

همچنین اینجانب فرزند شماره شناسنامه
(کد ملی همسر بیمار.....)

در کمال صحت عقل ، قصد ، اختیار و اهلیت کامل رضایت خود را به عنوان (بیمار / ولی یا قیم بیمار/ همسر بیمار) در خصوص پیماری به کلیه پزشکان معالج و کادر پزشکی مباشرتاً و یا مشترکاً (اعم از پزشک معالج ، بیهوشی ، مشاور و) به منظور هر گونه عملیات تشخیصی و درمانی (اعم از طبی ، جراحی ، بیهوشی و) داده و همچنین با توجه به توضیحات ارائه شده در خصوص عوارض احتمالی توسط پزشک با تائید این رضایت و برائت نامه پزشکان معالج و کادر پزشکی ضامن خسارات جانی ، مالی و نقص عضو مشارالیه نخواهند بود.

ضمناً پزشکان معالج در صورت ضرورت در خصوص انجام اعمال اضافی جدید مورد نیاز بر حسب مورد (از جمله: قطع عضو ، تزریق خون ، اعمال جراحی و طبی تکمیلی و) اختیار کامل دارند بدون اینکه نیاز به اخذ رضایت و برائت جدید داشته باشند.

اثر انگشت همسر

اثر انگشت قیم

اثر انگشت بیمار
بیمار

یا سریرست بیمار